

Assignatura:

ECONOMIA I GESTIÓ DE L'EMPRESA PÚBLICA

6,75 cr = aprox. 10 ECTS

Curs	Cicle	quadrimestre	codi assignatura:
2009-2010	2n.	1er. (matí) i 2on (tarda)	29179 (ECO) (ADE)

Grup	Professors	horari
01 (matí)	Joaquim Vergés,	Dimecres, 10:30 a 11:45h Divendres, 9:05 a 10:15 + 10:30 a 11:45h
51 (tarda)	Maria Teresa Bosch	Dilluns, 16.30 a 17.45h Dimecres, 16.30 a 17.45 i 17.55 a 19.10h

Tutories

		despatx	telèfon
Joaquim Vergés	Joaquim.Verges@uab.cat	Dimecres. 12h a 2 (1er semestre) Divendres: 12h a 2/4 de 2 (1er semestre)	B1-135 +34 93 581 12 10
Teresa Bosch	Teresa.Bosch@uab.cat	Dimarts, 12.00 a 13.00h.	B1-133 +34 93 581 22 62

Descriptor de l'Assignatura:

El paper de les empreses públiques en els països industrialitzats i en els països en desenvolupament. Objectius extraproductius. Criteris de gestió empresarial socialment-òptima (eficiència social). Externalitats. Complementar o corregir els resultats dels mercats: intervenció directa (Empresa Pública), i Regulació.

Eficiència comparativa empreses públiques vs. empreses privades. Privatitzacions. Resultats de les privatitzacions.

PROGRAMA

RESUM TEMÀTIC

Es parteix de la base de que els trets diferencials bàsics de les empreses públiques envers les privades són: 1) que en tant que públiques el seu objectiu general de gestió no necessàriament serà el de la maximització dels beneficis; 2) que freqüentment són utilitzades pels poders polítics per a determinats objectius macroeconòmics o socials; 3) que en alguns casos importants la seva activitat genera externalitats positives; i 4) que les relacions 'propietaris'/directius' de l'empresa són un tant especials.

Des d'aquesta perspectiva, l'assignatura aborda, per una banda, la qüestió de la definició de criteris de comportament o de gestió empresarial socialment òptima, segons sigui la situació de l'empresa envers els mercats, el tipus de bé o servei que subministri, i l'estat general de l'economia. I, per altra banda, s'examina el funcionament de les EP a la pràctica: Les relacions entre els poders públics titulars de l'EP i la Direcció de la pròpia EP; i la qüestió de l'eficiència econòmica comparativa envers les empreses privades, segons es desprèn dels estudis empírics.

En síntesi, es treballa en primer lloc el que s'anomena usualment *economia normativa* de l'empresa pública i la *Regulació* (economia política de la intervenció sobre el mercat), i, en segon lloc, l'*economia descriptiva* de l'empresa pública (com funcionen, comparativament a les privades, en la pràctica). Tot precedit de dos capítols de descripció empírica sobre el tipus i característiques distintives de les empreses públiques a les economies de mercat actuals.

PREREQUISITS

Es pressuposa, simplement, que l'alumna/e ha cursat abans les troncal de primer cicle. (La temàtica està especialment relacionada amb les assignatures de: *Economia de l'Empresa*, *Microeconomia* i *Macroeconomia*). A més, no es imprescindible però fora bo haver cursat abans: *Política Econòmica*, *Economia del Sector Públic I*, *l Direcció Estratègica* i *Política de Empresa* o *Estratègia d'Empresa*.

AVALUACIÓ

Opció a): 70 % de la nota, segons examen escrit final; 30 % de la nota segons avaluació continuada, basada principalment sobre el treball fet a les pràctiques de l'assignatura, les quals en part seran individuals i en part de grup.

Opció b): Examen final escrit (100 % de la nota). Aquest examen tindrà unes preguntes addicionals respecte de l'examen de l'opció 'a)'.

TEMES

Per a cada un dels temes, s'indica entre parèntesis [...] les sessions de classe que es dedicaran [sessions]

Part: Descripció

1. TIPOLOGIA I IMPORTÀNCIA RELATIVA DE LES EMPRESES PÚBLIQUES (EP) [2]
 1. Característiques de les EP
 2. Les EP a Espanya
 3. Les EPs a d'altres països
 4. Conclusions: Sectors o activitats més típiques de les EP
2. CAUSES QUE EXPLIQUEN L'EXISTÈNCIA D'EP A LES ECONOMIES DE MERCAT [1]
 1. Als països "occidentals"
 2. Als països en vies de desenvolupament
 3. Principals causes que estan a l'origen de les EP existents
 4. Les 'noves' EP'

Part: Economia normativa

3. EFICIÈNCIA SOCIAL EN L'ÀMBIT PRODUCTIU (L'òptim social pel que fa al criteri de gestió de les empreses) [3]
 1. Què s'entén per comportament empersarial 'socialment òptim' (per a què una *Economia Normativa*)
 2. 'Caixa d'eines': conceptes i terminologia bàsics (Rendiments, y costos mitjos i marginals. Dimensió de l'empresa , i economies d'escala; monopolis naturals)
 3. El criteri de gestió-socialment-òptima (GSO) / criteri marginalista (aproximació d'equilibri parcial)
 4. Resultats de l'empresa, en aplicar el criteri de GSO
 6. El criteri de GSO quan es donen economies d'escala
 7. Aplicació als bens per als que no hi ha una 'demanda solvent'
4. CRITERI DE G.S.O.: Un enfoc més complet. [5]
 1. Condicions que defineixen un òptim de benestar (econòmic) social a l'economia
 2. Aplicació de les condicions generals d'òptim a la gestió de les empreses: criterio de GSO
 3. Crítica a la "tesi clàssica" respecte al criteri de gestió per a les empreses públiques
 4. El criteri de gestió-socialment-òptima, en el cas de *monopoli natural*
5. APLICACIÓ DEL CRITERI DE GSO [5]
 1. Diferència envers el criteri del benefici
 2. La condició d'eficiència assignativa quan el be genera externalitats
 - 3 El 'problema del peatge per al pont' (el túnel, ... etc)
 4. Els serveis de transport públic de passatgers: Volums de servei i preus socialment òptims

6. EL CRITERI DE G.S.O., DONADES LES CONDICIONS REALS A LES ECONOMIES DE MERCAT [4]
1. Els mercats dels diferents bens, rarament responen al model tòric d 'estructura competitiva'
 2. El criteri de GSO en passar a considerar els desequilibris macroeconòmics
 3. GSO quan una empresa pública és utilitzada pel govern per a objectius de política econòmica.
 4. Resum: El criteri de GSO generalitzat
 5. El sector elèctric: un cas paradigmàtic per a la intervenció sobre el mercat
 6. Regulació + mercat per a una especial externalitat negativa: Les emissions de CO₂
7. OBJECTIUS DE GESTIÓ A FIXAR A 'EMPRESARIS PÚBLICS', EN TERMES DE VARIABLES ECONÒMIC-FINACERES [2]
1. El control de gestió d'una empresa pública
 2. Objectiu de gestió a fixar a EP que actuen en règim de *monopoli*
 3. Objectiu de gestió a fixar a EP que actuen en *mercats d'estructura competitiva*
 4. Objectiu de gestió a fixar a EP que actuen en *competència monopolística*

Part: Economia positiva (descriptiva)

8. LES EP I ELS OBJECTIUS SOCIALS (O EXTRA-PRODUCTIUS) [4]
1. Objectius (u obligacions) socials de las EP.- EP i *Economia mixta*
 2. Les EP com instruments de Política Econòmica
 3. Comparació de les mesures directes (via EP), amb les mesures de Política Econòmica ortodoxes
 4. Les tesis més corrents sobre les avantatges comparatives de les EP
 5. Les tesis desfavorables a utilitzar les EP com instruments de política econòmica o social
 6. Les Obligacions de Servei
9. AVALUACIÓ DE LA GESTIÓ DE LES EMPRESES PÚBLIQUES QUAN SON UTILITZADES PER OBJECTIUS EXTRAPRODUCTIUS [2]
1. L'enfocament tradicional : empresa amb objectius múltiples
 2. L'enfocament dels "costos d'intervenció"
 3. El cas de la fixació -a l'EP- d'un objectiu extra-productiu preferent al de l'eficiència
 4. El cas d'EP subjectes a aplicar preus polítics
 5. Components del dèficit d'una EP subjecta a preus fixats
10. RELACIONS 'PROPIETARIS' – 'GESTORS' [3]
1. Control Intern i Controls externs
 2. L'avaluació de la gestió dem les EPs a la pràctica
 3. Els contractes programa
 4. Relacions 'gestors' (directius de l'EP) – 'supervisors' (govern)
 5. La teoria de l'agència i el control de gestió aplicats a les empreses públiques

11. EFICIÈNCIA ECONÒMICA OBSERVADA

[5]

1. Elements de l'eficiència empresarial, i la interrelació eficiència/eficàcia (calitat)
2. Problemes addicionals de mesura de l'eficiència, en el cas d'EPs.
3. Indicadors d'eficiència empresarial, d'aplicació general
4. Tècniques d'anàlisi de l'eficiència empresarial
5. Evidència empírica sobre eficiència absoluta (una EP al llarg del temps)
6. Evidència empírica sobre eficiència comparativa EP / empreses privades
7. La 'teoria dels drets de propietat' respecte de les EPs.
8. Conclusions sobre l'eficiència comparativa

12. PRIVATITZACIÓ D'EPs, I LIBERALITZACIÓ

[5]

1. Què s'entén correntment per privatitzar i què per liberalitzar
2. Panoràmica de les polítiques de privatització
3. Objectius perseguits amb la privatització
4. per què realment es privatitza
5. Resultats o conseqüències efectives: canvis observats en les EP privatitzades

MATERIAL DEL CURS / BIBLIOGRAFIA

Part Descripció :

- * *Documents descriptius sobre les empreses públiques a Espanya i d'altres països*; 2 publicacions d'edició interna, disponible a la copisteria de la Facultat (obligatori).

Part Economia normativa:

- * Vergés, J. , *Economía Política de la intervención sobre el mercado (Economía normativa para empresa pública y regulación)* 2009; Text disponible, per capítols, al Campus Virtual.- (obligatori)

Bibliografia complementària:

- * Mougéot, M., *Economie du Sector Publique* , pag. 1 a la 118.
- * Rees, R. , *Economía de la empresa pública*
- * H. Stretton & L. Orchard, *Public Goods, Public Enterprise, Public Choice*

Part Economia positiva (descriptiva):

- * Vergés, J. *Empresas públicas: Cómo funcionan, comparativamente a las privadas. Eficiencia, eficacia y control*, IEF, 2008.- (obligatori) – disponible a la biblioteca de la Facultat
- * Dosiers de fotocòpies d'articles de premsa, per temes, disponible a la copisteria de la Facultat (obligatori).

General:

Pràctiques / Exercicis; publicació disponible al Campus Virtual i a la copisteria de la Facultat.